

Nationella minoriteter och urfolk

en unik del av Norrbottens kulturliv

Återföringsdag, 13 september 2019
Demokratiberedningens rapport

Demokratiberedningens uppdrag

- Vilket behov har de norrbottningar som talar något av de nationella minoritetsspråken samiska, finska eller meänkieli av information etc. på sitt modersmål när det gäller kontakter med regionen?
- Uppdraget tilldelades demokratiberedningen 23-24 november 2016 och genomfördes under 2017 samt 2018.

Demokratiberedningens verksamhetsrapport – identifierade behov:

- Det finns behov av att bli förstörd och respekterad i kontakter med vården. Vårdpersonal bör ha kulturkompetens i form av kunskap om minoriteters olika uttryckssätt och vanligt förekommande hälsoproblem.
- Behovet av språktolkning är störst hos äldre generationer. Det finns behov av att regionen har flerspråkig personal, att tolktjänster tillhandahålls samt att informationsmaterial och kallelser kan ges på minoritetsspråk. Det bör finnas god tillgänglighet till 1177 på minoritetsspråk.

- Det finns behov av ett utbud av kulturuttryck på minoritetsspråk för att bevara språk och kulturell tillhörighet.
- I samband med sjukresor och resor med kollektivtrafik så finns behov av information och bokning på minoritetsspråk.
- Det finns behov av att synliggöra de nationella minoriteterna i det offentliga rummet genom skyltning på minoritetsspråk.
- Minoritetsgrupperna har behov av att regionen tydligare informerar om rättigheten att använda minoritetsspråk i kontakter med regionen.

Uppdrag

- Region Norrbotten ska utifrån den nya minoritetslagen som träder ikraft 1 januari 2019 se över styrande dokument och informationsskyldigheten och vidta åtgärder som behövs för att regionen ska kunna leva upp till rådande lagstiftning.
- Följa och återrapportera arbetet med samers hälsa och det samiska personalnätverket.
- Redovisa hur tillgängligheten ser ut och vilka åtgärder som vidtagits för att öka tillgängligheten avseende minoritetsspråk vid språktolkning, informationsmaterial och kallelser, 1177 samt sjukresor och kollektivtrafiken.
- Ta tillvara erfarenheterna från pilotprojektet med skyltning i Pajala.
- Uppdrag inom kulturområdet

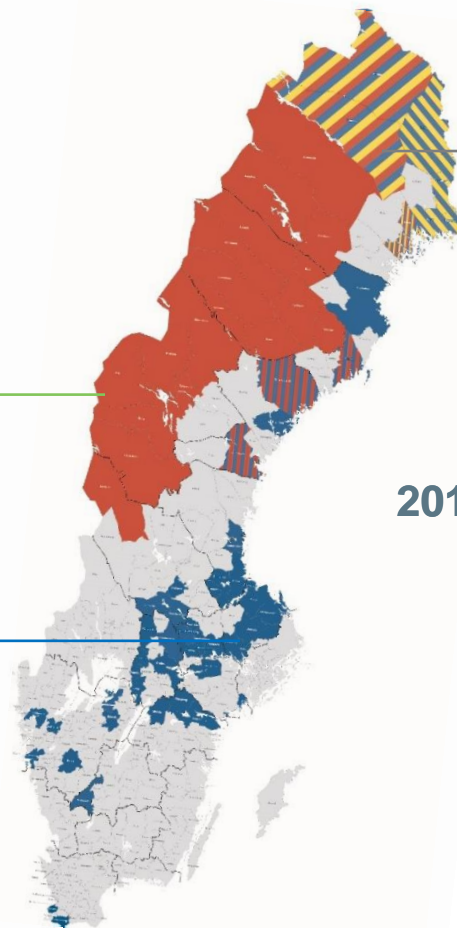
Förvaltningsområden

Samiska

Finska

Meänkieli

2019

Förstärkt skydd inom förvaltningsområden

Finska, meänkieli och samiska

- Service på språken
- Bemöta den enskilde på minoritetsspråken
- Tillgång till personal med kunskaper i språken
- Förskola helt eller till väsentlig del på minoritetsspråken
- Äldreomsorg helt eller till väsentlig del på minoritetsspråken samt kulturerna

Urfolksrättigheter

- Samer är ett urfolk och vill bli benämnda som ett urfolk
- Sverige har erkänt samerna som ett urfolk i grundlagen
- FN:s urfolksdeklaration och andra konventioner och deklamationer från FN

Åtgärder med anledning av ny minoritetslag 1 januari 2019

- Översyn av styrdokument. Ny handlingsplan för arbetet med nationella minoriteter och med samiska språk för 2020-2022 pågår och kommer att fastställas på samråd under våren 2020.
  - Mål och riktlinjer
  - Strukturerade samråd
  - Barn och unga
- Kommunikationsavdelningen ser över informationsuppdraget för nationella minoriteter och urfolket samernas rättigheter samt information på minoritetsspråken. Bland annat genomförs en behovs och målgruppsanalys.

Åtgärder med anledning av ny minoritetslag 1 januari 2019

- Socialstyrelsen: [Behovet av kunskap om den stärkta minoritetslagen](#)
- Andra utredningar och lagförslag att hålla koll på
  - Språkcentrum för meänkieli och finska
  - Språkcentrum för samiska – utökad verksamhet
  - Myndighet för romska frågor
  - Samisk konsultationsordning (1 juli 2020)
  - Utredning kring uppföljningsmyndigheterna

Kulturspaning Norrbotten

- Ökat intresse kring nationella minoriteter och samers kultur på alla nivåer
- Ökat intresse för minoritetsspråk och ökade krav från minoriteterna
- Unga kulturskapare ifrågasätter normer, stereotyper och koloniala perspektiv – en trend att stödja och jobba vidare med
- Region Norrbotten har ett förtroende från minoriteterna att jobba med utveckling av kultur
- Minoritet är majoritet i vårt län

Utvecklingsinsatser

Kulturplan för Norrbotten 2018-2021

- Synliggöra och öka kunskapen inom regionen om nationella minoriteters och urfolks språk, kultur och historia.
- Stärka nationella minoriteters och urfolks språk genom språkrevitalisering främst för barn och unga.
- Utveckla gemensamma mötesplatser för kulturen och det civila samhället att ta del av varandras erfarenheter och kulturyttringar.
- Att Norrbotten som del av Sápmi ska arbeta för att ytterligare stärka förutsättningarna för det samiska kulturskapandet både när det tar sig uttryck i traditionella och moderna former.
- Att stärka nationella minoriteters kulturskapande och utveckling av kulturella uttryck, identitet och språk.

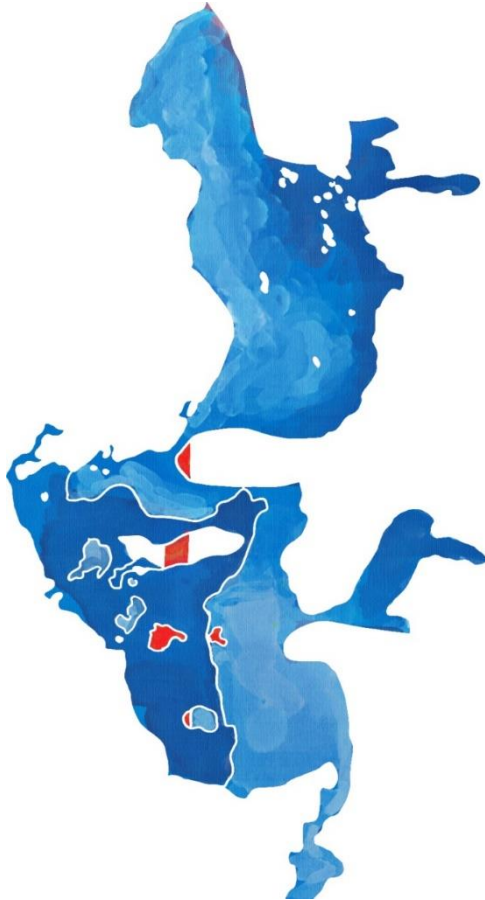
Fördelning av medel nationella minoriteter & urfolk, Projektbidrag

	Antal projekt	Projekt bidrag	Totalt fördelning	Andel av total belopp
2016	40	1 884 000	8 207 750	22,95%
2017	49	1 930 500	8 087 700	23,87%
2018	60	2 890 405	10 100 108	28,62%

Fördelning av medel till samiska projekt, Projektbidrag

	Antal projekt	Projekt bidrag	Total fördelning	Andel av total belopp
2016	14	568 000	8 207 750	6,92%
2017	11	417 000	8 087 700	5,16%
2018	29	1 081 305	10 100 108	10,71%

Verksamhetsbidrag till kulturinstitutioner och organisationer

- Åttje fjäll- och samemuseum
- Silvermuseet
- Giron Sámi Teáhter
- Tornedalsteatern
- Samernas utbildningscentrum
- Jord
- Svenska Tornedalingars Riksförbund –Tornionlaaksolaiset
- Sverigefinska Riksförbundet
- Met Nuoret
- Saminuorra

Min berättelse med Mirja Palo

- Länk till film kommer senare

Vi är romer – utställning på Norrbottnensmuseum med Kyösti Lindberg

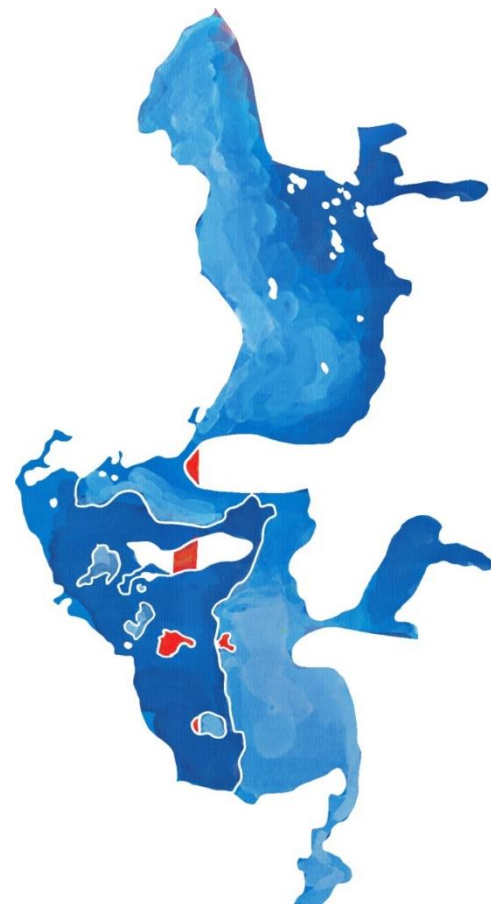
- Länk till film kommer senare

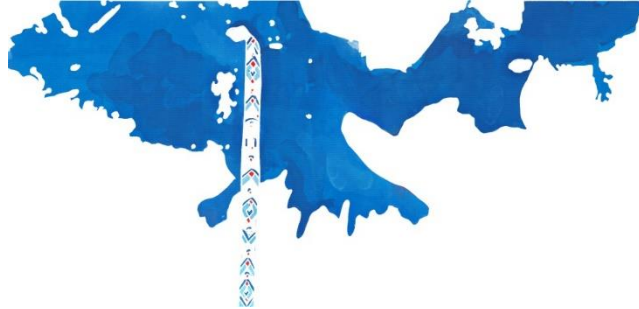
Dans i Nord: Dom kallar oss Lappjävlar av och med Ola Stinnerbom

Meänkieli kulturinstitution

- Dialog och utredning
- Kulturberedning 10 september
- Ärende till RUN ~~30 september~~
- Förslag: förstudie 1 år med start 2020

Uppdraget

"Ge regionstyrelsen i uppdrag att påbörja ett arbete att tillsammans med myndigheter och kulturrådet utreda möjligheter att stödja tillkomsten av en kulturinstitution för meän- och lannankielitalande i Norrbotten. Arbetet bör ske i samarbete med berörda minoritet".

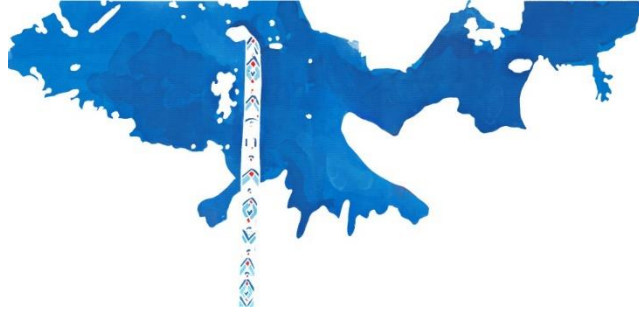
Inspel kring syfte och mål

- Samlande funktion för meänkieli kultur och språk
- En mötesplats för människor och kulturevenemang
- Funktion av ett kunskapscenter dit man kan vända sig för information om Tornedalen, den meänkielitalande minoriteten och dess kultur, remissinstans etc.
- Minska avstånden mellan olika meänkieliaktörer i regionen, digitala verktyg
- Symbolvärde att ha en institution
- Stärka självkänslan i den unga generationen
- Öka ungas delaktighet

Inspel innehåll

- Historia – olika tidsepoker men även det som sker idag
- Samla aktiviteter kopplat till minoriteten och språket i hela landet (eventkalender)
- Initiera och bedriva forskning
- Nätverksfunktion, administrativt stöd och hjälp för att organisera minoriteten
- Skapa och driva samverkansprojekt
- Läromedel
- Samverkan med norska kväner

Farhågor

- En fysisk byggnad kontra verksamhet i hela länet
- Undvika att det blir en kommunpolitisk stridsfråga
- Att språkcentrum och Meänkieli kulturinstitution skulle kunna bli konkurrerande verksamhet, språk och kultur är så starkt sammankopplande och bör samordnas ihop
- Självbestämmandet, man känner oro då en annan aktör driver frågan
- Svag tillit till myndigheter i minoritetsgruppen, kan påverka processen

Giron Sami Teáhter – samisk nationalscen i Sverige

Författarcentrum Tjállegoahte

Vi gör tillsammans

- Samverkan med minoriteterna
  - Centrala samråd, kultursamråd
  - Dialog i sakfrågor
  - Ungt samråd
- Samverkan med våra kulturinstitutioner, kommunerna, kulturskapare på området
- Skapa gemensamma mötesplatser
- Nätverk

På gång i övrigt

- Kulturpolitiskt positionspapper
  - Samverkan kring samisk kultur
  - Kulturella och kreativa näringar
  - Arrangörsfrämjande åtgärder
- Arctic Design of Sweden
- Nationellt nätverk kring nationella minoriteters kultur (KUR)
- Kulturkonferens

SAVE THE DATE

REGION NORRBOTTEN I SAMARBETE MED RIKSTEATERN OCH RIKSTEATERN NORRBOTTEN

RÄTTEN ATT BERÄTTA 14–15 NOV

NATIONELLA MINORITETER URFOLK SCENKONST
KULTURKONFERENS LULEÅ

Kiitos paljon!

Sofia Mörtlund

Samordnare nationella minoriteter och urfolk
Avdelningen för regional utveckling/Kulturenheten

sofia.mortlund@norrboten.se

norrboten.se/kultur

